

wstęga *książk.* **a)** «szeroka wstążka; szarfa»
 ○ Barwne, kolorowe wstęgi. Jedwabne wstęgi. Ozdabiać
 coś wstęgami. Wieniec żalobny z czarnymi wstęgami.
 △ *urz.* Wstęga orderowa «wstęga, której kolor
 i wzór wskazują na typ orderu, a szerokość
 określa zwykle klasę danego orderu» ◇ *fraz.*
podn. Przeciąć wstęgę «dokonać uroczystego
 otwarcia wystawy, oddania do użytku jakiegoś
 obiektu itp., przycinając przeciągniętą przed
 wejściem taśmę» **b)** *przen.* «coś, co z daleka
 wygląda jak długie, wijące się pasmo» ○ Wstęga
 lasu, rzeki, drogi, szosy. Wstęga dymu.

ż III, *CMs.* ~ędze; *lm D.* ~ęg.

wstęgowaty «przypominający kształtem
 wstęgę, podobny do wstęgi» ○ Wstęgowate liście.

wstęgowy *książk.* «odnoszący się do wstęgi,
 mający kształt wstęgi» ○ Ornament wstęgowy.
 △ *archeol.* Ceramika wstęgową *zob.* ceramika
 w zn. 1. △ *techn.* Piła wstęgową *zob.* I piła
 w zn. 1.

wstęp 1. «możliwość wejścia gdzieś, prawo
 uczestniczenia w czymś; dostęp, przystęp, wej-
 ście»: Każdy miał wstęp do dyrektora. ○ Wstęp do klubu,
 do lokalu. Wstęp na wystawę, na widownię. Nieupoważnio-
 nym wstęp wzbroniony. Zakaz wstępu. Wstęp płatny.
 △ *urz.* Karta wstępu *zob.* karta w zn. 3a.
 △ Wstęp wolny «prawo wejścia dla każdego
 bez opłaty» **2.** «to, od czego się coś zaczyna,
 pierwsza część, początkowe stadium czegoś,
 przygotowanie, wprowadzenie do całości; począ-
 tek» ○ Wstęp do rozmowy. Przystąpić bez wstępów do
 sprawy. Oznajmić coś po długich wstęпах. **3.** *książk.*
 «książka, podręcznik, cykl wykładów itp., zawi-
 erające podstawowe informacje z pewnej dziedzi-
 ny nauki; wprowadzenie»: Wykładał na pierwszym
 roku wstęp do ekonomii. ○ Autor *Wstępu do anatomii*
człowieka. **4.** *edytor.* «wyodrębniona graficznie
 początkowa część dzieła, wprowadzająca w jego
 treść, informująca o historii powstania dzieła
 i o problemach poruszanych przez autora;
 przedmowa, wprowadzenie» ○ Wstęp autora, tłum-
 acza, wydawcy. Wstęp do zbioru poezji, do pracy naukowej.
 Umieścić coś we wstępie. Napisać wstęp (do dzieła).

na wstępie w użyciu przysłów. *książk.* «kiedy
 się coś zaczyna, zaczynając; na początku,
 z początku»: Na wstępie przeprosił za spóźnienie.

m IV, D. -u, *Ms.* ~pie; *lm M.* -y; w zn. 1 *blm.*

wstępniak *środ. pras.* «artykuł wstępny» *p.*
 artykuł w zn. 1: ○ Pisywać wstępniaki.

m III, D. -a, *N.* ~kiem; *lm M.* -i.

wstępnie *książk.* «w sposób wynikający
 z powierzchownej analizy; prowizorycznie,
 roboczo» ○ Wstępnie opracowane plany, szkice. Wstęp-
 nie szacować wysokość strat.

wstępny «będący początkiem czegoś, przy-
 gotowaniem do czegoś, odbywający się na

początku, stanowiący wstęp, początek; przy-
 gotowawczy, początkowy» ○ Wstępne badania,
 rokowania, rozmowy, wyjaśnienia, szacunki, obliczenia.
 Wstępne uwagi. Wstępne czynności. Wstępne kroki. Wstęp-
 na prelekcja przed cyklem wykładów. Egzamin wstępny.
 Załatwić wstępne formalności. △ *edytor.* Słowo wstęp-
 ne *zob.* przedmowa. △ *pras.* Artykuł wstępny
zob. artykuł w zn. 1. △ *praw.* Krewni w linii
 wstępnej a. krewni wstępnii «przodkowie w li-
 nii prostej, np. rodzice, dziadkowie»

wstępny w użyciu rzecz. *praw.* «krewny wstęp-
 ny; ascendent»

w podhaśle *m.-os. M. lm* ~ni; zwykle w *lm*.

wstępować *książk.*; *zob.* wstąpić.

wstępujący *książk.* imieśl. przym. czynny
 od wstępować.

wstępujący w użyciu przym. *książk.* a. *podn.*
a) «posuwający się, kierujący się, skierowany
 ku górze» ○ Ruch wstępujący. **b)** «będący skut-
 kiem lub przejawem rozwoju, postępu» ○ For-
 macja, generacja wstępująca.

wstręciuch *pot.* «o człowieku niemiliym,
 złośliwym, ocenianym negatywnie»

m III, DB. -a; *lm M.* -y, *D.* -ów, *B.=M.* (także
B.=D. – o grupie mężczyzn lub mężczyzn i kobiet).

wstręciucha *pot.* forma ż od wstręciuch.

ż III, *CMs.* ~usze; *lm M.* ~chy, *D.* ~uch.

wstręt 1. «bardzo silne uczucie niechęci
 wobec czegoś lub kogoś; odraza, obrzydzenie,
 awersja» ○ Chorobliwy, fizyczny wstręt. Instynktowny,
 mimowolny, nieprzewycięzony wstręt. Dreszcz, odruch
 wstrętu. Uczucie wstrętu. Maskować wstręt. Nabrać
 wstrętu. Przemagać wstręt. Odwracać się ze wstrętem.
 Patrzyć na kogoś ze wstrętem. Czuć, mieć, żywić do
 kogoś, czegoś wstręt. Budzić w kimś wstręt. **2.** *arch.*
 «przeszkoda, trudność» dziś tylko we *fraz.*
 ◇ *książk.* Robić komuś wstręty *zob.* robić
 w zn. 3.

m IV, D. -u, *Ms.* wstręcie; w zn. 1 *blm.*

wstrętnie «budząc odrazę, wstręt; obrzyd-
 liwie, odrażająco, ohydnie» ○ Pachnieć, wyglądać
 wstrętnie.

st. wyższy ~ej.

wstrętny 1. «budzący wstręt, wywołujący
 odrazę, uczucie niechęci; odrażający, odpycha-
 jący, ohydny, obmierźły» ○ Wstrętny wygląd.
 Wstrętny czyn, postępek. Wstrętny zapach, fetor. Wstręt-
 na pogoda. Wstrętny pijak. **2.** *przeźarz.* «budzący
 w kimś niechęć moralną, odrazę psychiczną,
 opór wewnętrzny»: Jego idee były mi wstrętne.

st. wyższy ~niejszy • w zn. 1 *m.-os. M. lm* ~ni.

wstrząs 1. *książk.* **a)** «silne, gwałtowne
 drgnięcie; wstrząśnięcie» ○ Wstrząsy pojazdu na
 wybojach. Wstrząsy skorupy ziemskiej. Siła wstrząsów
 sejsmicznych. Wytrzymałość materiału na wstrząsy. Odczuć
 silny wstrząs przy lądowaniu. **b)** «bardzo silne wzru-